

Vastaanottaja
Utajärven kunta

Asiakirjatyyppi
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Päivämäärä
25.10.2022, päivitetty 13.3.2025, 4.6.2025 sekä 23.8.2025

Työnumero
1510071520-002

UTAJÄRVEN TORNIKAN- KAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA **OSALLISTUMIS- JA ARVIOIN- TISUUNNITELMA**

UTAJÄRVEN TORNIKANKAAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Projekti nro **1510071520-002**
Vastaanottaja **Utajärven kunta**
Asiakirjatyyppi **Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma**
Päivämäärä **25.10.2022, päivitetty 13.3.2025 sekä 4.6.2025**
Laatija **Niko Mäkinen, Satu Kellokumpu ja Eija Kinnunen**
Tarkastaja **Pirjo Pellikka ja Elina Nissinen**
Hyväksyjä **Utajärven kunta**
Kuvaus **Utajärven Tornikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma**

Ramboll
Sepänkatu 20
90100 OULU

P +358 20 755 611
<https://fi.ramboll.com>

SISÄLTÖ

1.	Johdanto ja osayleiskaavan tarkoitus	2
2.	Suunnittelualue	3
3.	Perustietoa hankkeesta	4
3.1	Tornikankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)	4
4.	Osayleiskaavan tavoitteet	5
5.	Suunnittelun lähtökohdat	6
5.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	6
5.2	Maakuntakaava	6
5.3	Yleiskaavat	14
5.4	Asema- ja ranta-asemakaavat	15
5.5	Lähialueen muut tuulivoimahankkeet	16
6.	Laaditut selvitykset	17
7.	Arvioitavat vaikutukset	18
8.	Osallistuminen ja tiedottaminen	19
8.1	Osalliset	19
8.2	Viranomaisyhteistyö	20
8.3	Osallistuminen ja vuorovaikutuksen toteuttaminen	20
8.4	Tiedotus	22
9.	Hankkeen eteneminen ja tavoiteaikataulu	23
10.	Kaavoituksen valmistelu ja ohjaaminen	23
11.	Yhteystiedot	24

1. JOHDANTO JA OSAYLEISKAAVAN TARKOITUS

Alueidenkäyttölaki (AKL, 1.1.2025 alkaen, ent. maankäyttö- ja rakennuslaki, MRL) määrää pykälässä 63 §, että kaavoitustyöhön tulee sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma kaavoituksen osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville kaavatyön aloitusvaiheessa ja kaavan osalliset voivat lausua siitä mielipiteensä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa selostetaan se, mitä on suunnitteilla ja missä, ketkä ovat kaavatyön osalliset, milloin ja miten alueen suunnitteluun voi vaikuttaa, millainen on kaavoituksen aikataulu, mitkä ovat suunnittelutyön lähtökohdat ja tavoitteet sekä millaiset selvitykset ja vaikutusten arvionnit kaavatyön aikana toteutetaan.

Utajärven kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 22.6.2022 § 43 käynnistää oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisen Tornikankaan tuulivoimapuistoa varten. Tornikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jonka perusteella voidaan myöntää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakentamisluvat yleiskaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille (tv-alueet).

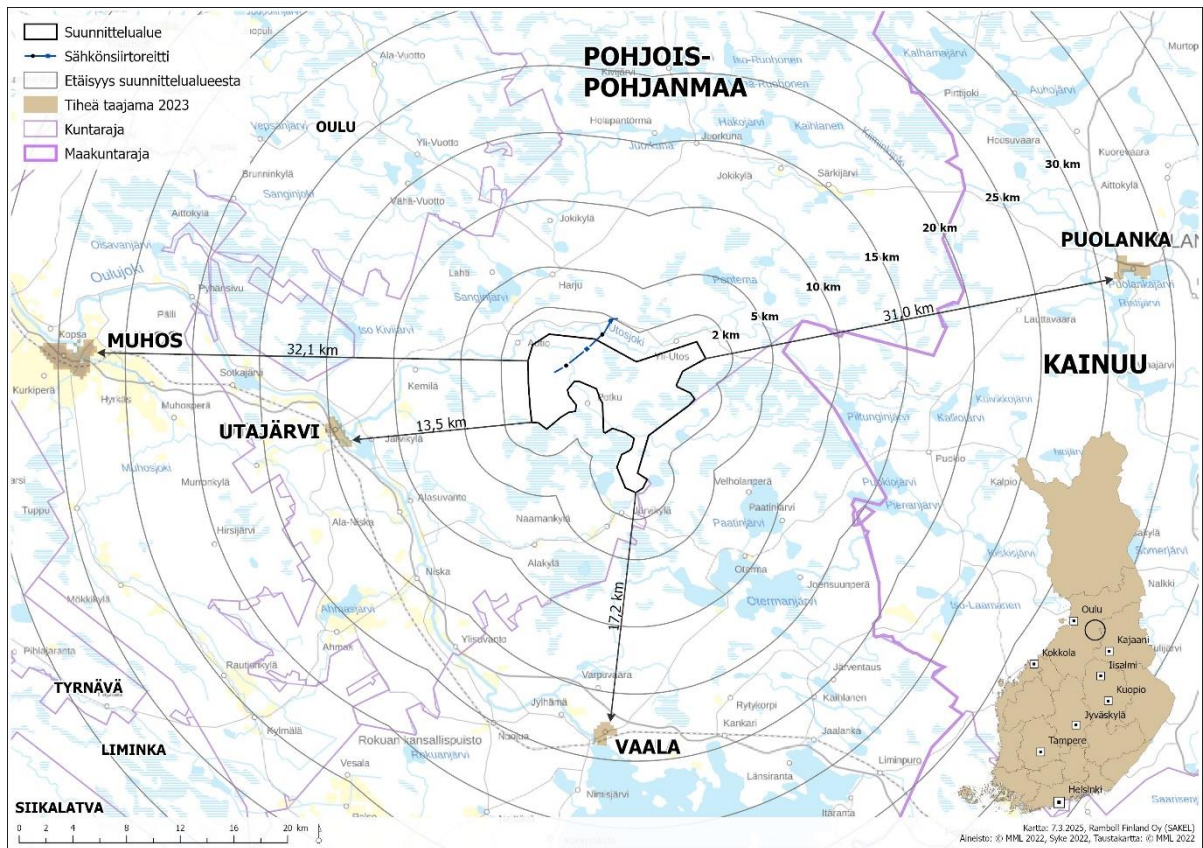
OX2 Finland Oy suunnittelee osayleiskaavoituksella 17 enintään 300 metriä korkean tuulivoimalan rakentamista Tornikankaalle noin 15 kilometriä kuntakeskuksesta itäkoilliseen. Suunnittelualue sijaitsee Yli-Utoksentien eteläpuolella, Aution ja Potkun välisellä alueella, levittäytyen myös Potkun itä- ja kaakkoispuolelle. Suunnittelualue rajautuu Vaalan kunnan rajaan. Tuulivoimalan yksikköteho on arviolta 6–10 MW. Koko tuulivoimapuiston kokonaisteho on enimmillään noin 170 MW. Voimaloiden määrä ja sijainti tarkentuvat suunnittelun ja vaikutusten arviointien edetessä. Suunnitelmana on tuulivoimapuiston liittäminen ilmajohtona suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsevalle Ponteman suunnitellulle sähköasemalle. Reitin pituus on noin 6,3 kilometriä.

Tornikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava laaditaan yhteensovitettuna – kuitenkin erillisinä menettelyinä – tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) kanssa. Menettelyiden kuulemiset yhteensovitetaan. Kaavaprosessi lähti liikkeelle samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa. Osayleiskaava ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn asiakirjat laaditaan erillisinä toisistaan osayleiskaavan valmisteluvaiheessa ja YVA-menettelyn selostusvaiheessa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään kaavoitustyön edetessä.

2. SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualue sijaitsee Utajärvellä, noin 15 km Utajärven keskustaajamasta itään. Vaalan keskustaajama sijaitsee noin 18 km etäisyydellä suunnittelualueesta etelään. Suunnittelualue rajautuu Vaalan kunnanrajaan etelä- ja kaakkoisosiltaan. Alue on pääasiassa yksityisessä maanomistuksessa. Suunnittelualueella sijaitsee myös Muhoksen kunnan noin 895 m²:n suuruinen enklavi (kiinteistö 494-402-878-93). Suunnittelualueen pinta-ala on noin 6 978 hehtaaria. Alue on pääosin metsäistä ja rakentamatonta.

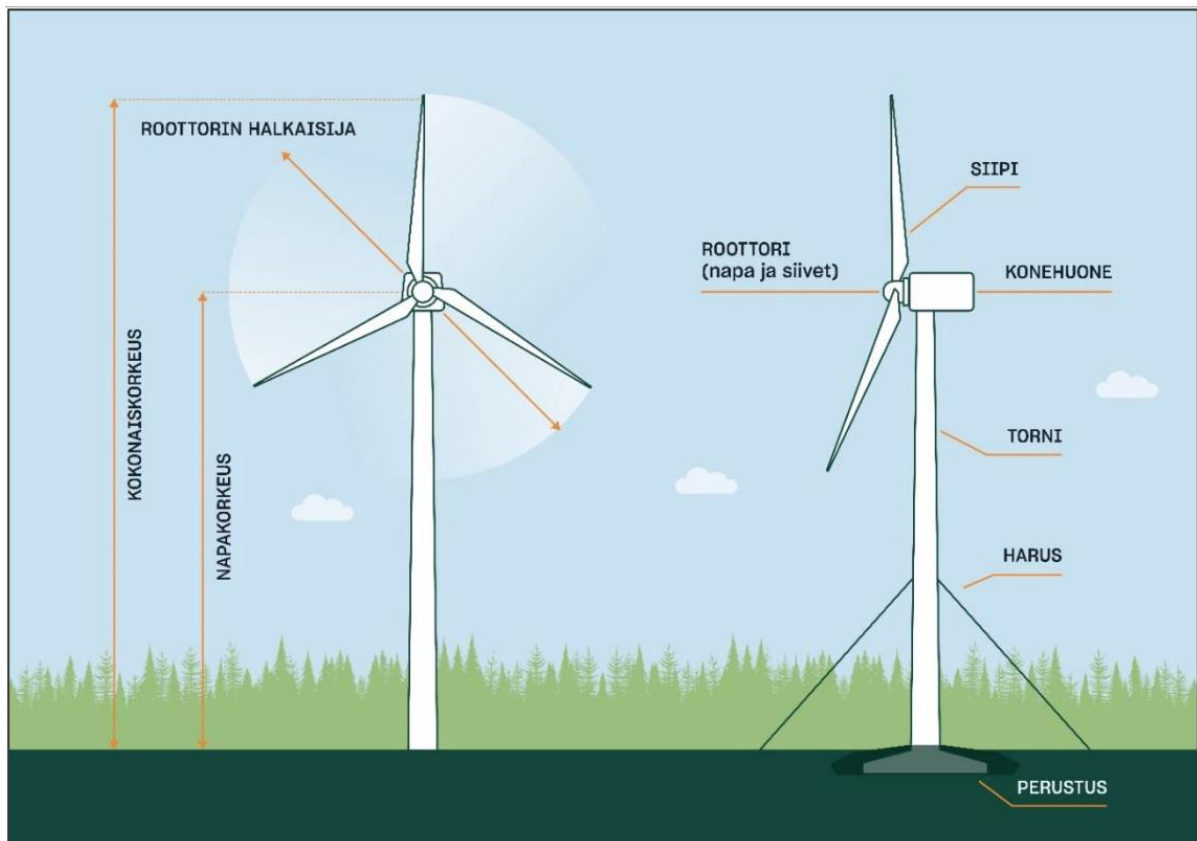

Kuva 2-1. Suunnittelualueen sijainti.

3. PERUSTIETOA HANKKEESTA

Tornikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan suunnittelualueelle suunnitellaan korkeintaan 17 yksikköteholtaan 6–10 MW tuulivoimalaitosta. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä.

Kukin tuulivoimala koostu peruksista, tornista, konehuoneesta ja roottorista. Tuulivoimaloiden tornit voidaan rakentaa joko kokonaan teräsrakenteisina, kokonaan betonirakenteisina tai näiden yhdistelmänä. Voimalayksiköt varustetaan lentoestevaloilla.

Kuva 3-1. Periaatekuva tuulivoimalasta (Kuva: OX2).

Suunnittelualueelle rakennetaan voimaloita yhdistävä maakaapeliverkosto sekä alustavasti yksi sähköasema. Sähköasemalta rakennetaan voimajohtoyhteys Ponteman sähköasemalle. Voimajohtoyhteyden pituus on noin 6,3 kilometriä. Hanke liitetään suunnittelualueen pohjoispuolelle sijoitettavaan Pahkavaara-Pyhänselkä 400 kV:n voimajohtoon. Sisäisen sähköaseman yhteyteen tarkastellaan mahdollisuutta sijoittaa sähkönvarastointiin tarkoitettu akusto.

Liikennöinti suunnittelualueelle tapahtuu alustavien suunnitelmien mukaan Potkuntien, Louhenkan kaantien, Kortejärventien sekä Velholantien kautta. Liikennöintireitit alueelle ja erikoiskuljetusten käyttämä reitti varmistuvat jatkosuunnittelussa.

3.1 Tornikankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

Tornikankaan tuulivoimahankkeen toteuttaminen edellyttää sekä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) toteuttamista että tuulivoimaloiden rakentamisen mahdollistavan osayleiskaavan laatimista. Tässä

hankkeessa kaavoitus ja YVA-menettely etenevät rinnakkain ja yhteensovitettuina, mutta kuitenkin erillismenettelyinä.

Tornikankaan tuulivoimahankkeesta laaditaan YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi samaan aikaan, kun alueelle laaditaan osayleiskaavaa. Ympäristövaikutusten arvioinnit laaditaan YVA-lain (252/2017) ja -asetuksen (277/2017) sekä alueidenkäyttölain (132/1999) ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) edellyttämässä laajuudessa.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan Tornikankaan tuulivoimahankkeen toteuttamisen vaihtoehtoja sekä niiden vaikutuksia YVA-lain ja -asetuksen edellyttämällä tavalla. Hankkeen eri vaihtoehdot ovat:

- Vaihtoehto 0 (VE0)
 - o Vaihtoehdossa VE0 hanketta ei toteuteta, eikä hankealueille tule uutta toimintaa. Ympäristövaikutusten arvioinnissa vaihtoehdon VE0 vaikutukset arvioidaan samalla tarkkuudella kuin varsinaisten toteuttamisvaihtoehtojen, jotta tuotettu tieto ympäristövaikutuksista on tasapuolista ja vertailukelpoista.
- Vaihtoehto 2 (VE2)
 - o Vaihtoehdossa VE2 Tornikankaan alueelle rakennetaan enintään 24 tuulivoimalaa.
- Vaihtoehto 3 (VE3)
 - o Vaihtoehdossa VE3 Tornikankaan alueelle rakennetaan enintään 17 tuulivoimalaa.

4. OSAYLEISKAAVAN TAVOITTEET

Tornikankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan laadinnan tavoitteena on mahdollistaa OX2 Finland Oy:n suunnitteilla olevan tuulivoimahankkeen sijoittuminen Utajärven Tornikankaan alueelle ja laajimmillaan 17 tuulivoimalan rakentaminen osayleiskaavaan osoitetuille alueille. Tuulivoimapuisto muodostuu tuulivoimaloista perustuksineen, niitä yhdistävistä maakaapeleista, tuulivoimapuiston sähköasemasta sekä tuulivoimaloita yhdistävistä huoltoteistä. Suunnitelmana on liittää tuulivoimapuisto ilmajohtona suunnittelualueen pohjoispuolella sijaitsevalle Ponteman suunnitellulle sähköasemalle.

Yleiskaavan käytöstä tuulivoimarakentamisessa säädetään alueidenkäyttölaissa, jota koskeva säädös (134/2011) on tullut voimaan 1.4.2011. Muutoksen myötä ns. tuulivoimakaavalla voidaan suunnitella tuulivoimarakentamista siten, että rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan yleiskaavan nojalla. Tämä osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 77 a §:n mukaisena kaavana siten, että rakentamisluvat voidaan myöntää suoraan osayleiskaavan perusteella.

5. SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

5.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Valtioneuvosto päätti uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 14.12.2017, ja ne tulivat voimaan 1.4.2018.

Alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on muun muassa auttaa saavuttamaan alueidenkäyttölain ja alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet, joista tärkeimmät ovat hyvä elinympäristö ja kestävä kehitys. Alueidenkäyttölain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteutumista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energianhuolto

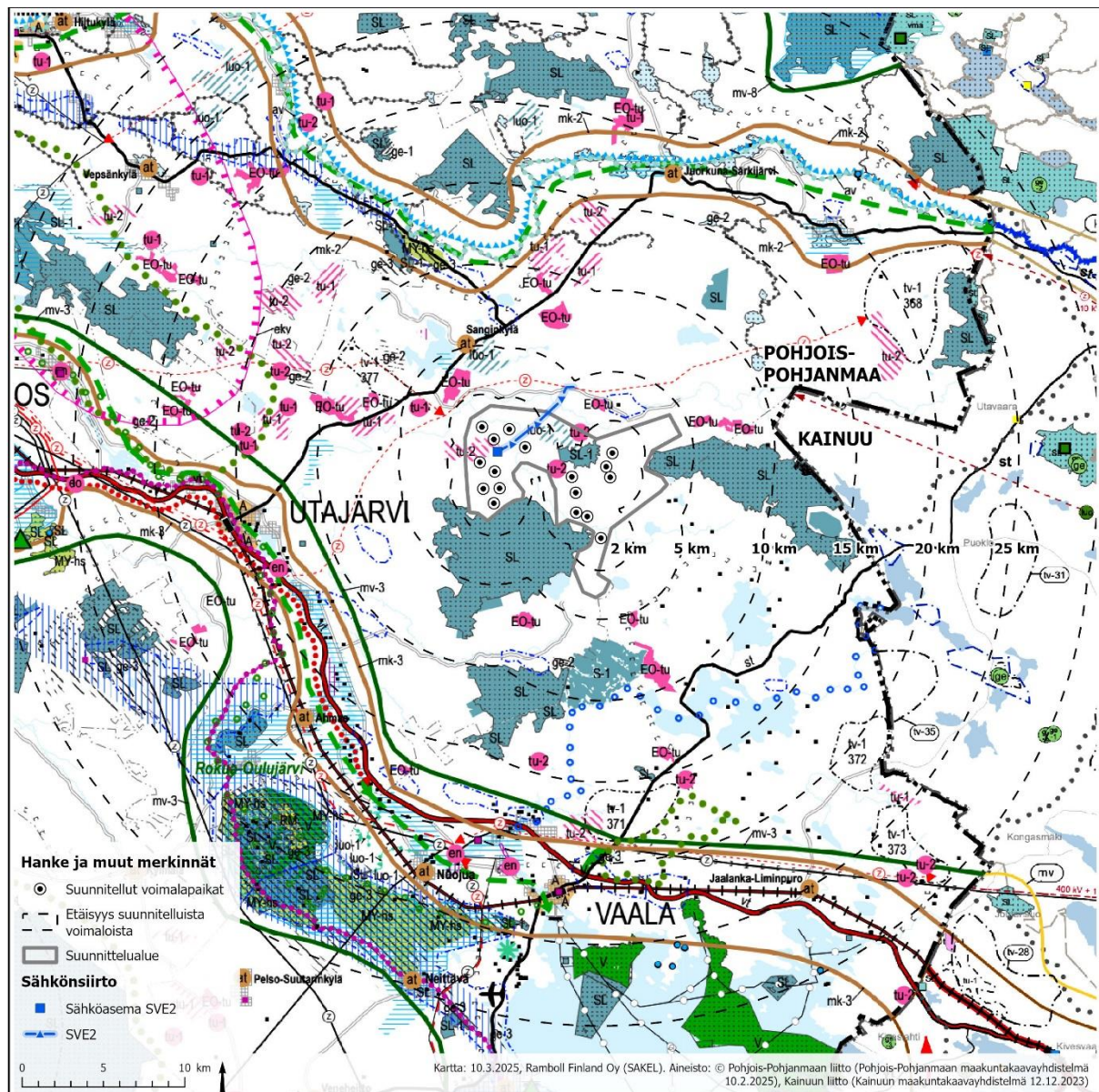
Uusiutumiskykyisen energianhuollon tavoitteiden taustalla on Suomen ilmasto- ja energiapolitiikka, jonka vuoksi alueidenkäytössä on tarpeen varautua uusiutuvan energiantuotannon merkittävään lisäämiseen sekä tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tavoitteiden mukaan tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin, ja voimajohtolinjauksissa hyödynnetään ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

5.2 Maakuntakaava

Utajärven kunta sijaitsee Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun rajaseudulla. Alueella on voimassa seuraavat maakuntakaavat:

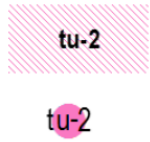
- 1. vaihemaakuntakaava
 - Hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 2013, vahvistettu ympäristöministeriössä 2015 ja tullut lainvoimaiseksi 2017.
 - Kaavassa on käsitelty seuraavia teemoja: energiantuotanto ja -siirto (ml. tuulivoima-alueet), kaupan palvelurakenne, luonnonympäristö, liikennejärjestelmä ja logistiikka.
- 2. vaihemaakuntakaava
 - Hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 2016 ja saanut lainvoiman 2017.
 - Kaavassa on käsitelty seuraavia teemoja: kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet, maaseudun asutusrakenne, virkistys- ja matkailualueet, seudulliset ampumaradat ja materiaalikeskukset, puolustusvoimien alueet.
- 3. vaihemaakuntakaava
 - Hyväksytty Pohjois-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 11.6.2018. Kaava sai lainvoiman 17.1.2022 KHO:n hylättyä viimeisen valituksen.
 - Kaavassa on käsitelty seuraavia teemoja: pohjavesi- ja kiviainesalueet, mineraalipotentiaali- ja kaivosalueet, Oulun seudun liikenne ja maankäyttö, tuulivoima-alueiden tarkistukset, Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistukset sekä muut tarvittavat päivitykset, kuten seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet (osittain).
 - Seudullisella tuulivoima-alueella tarkoitetaan vähintään 10 tuulivoimalaa käsittäviä kokonaisuuksia.

Suunnittelualueelle kohdistuu seuraavat voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitetut merkin-
nät: luonnonsuojelulain nojalla suojeltavaksi tarkoitettu suoalue (SL-1), luonnon monimuotoisuus-
den kannalta tärkeä suoalue (luo-1) ja turvetuotantoon soveltuva alue (tu-2). Suunnittelualue ra-
joittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettuuihin luonnonsuojelualueisiin (SL, Säippäsuo-
Kivisuo ja Sarvisuo-Jerusaleminsuo), jotka kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Suunnittelualueen
pohjoispuolella reilun 500 metrin etäisyydellä on myös pohjavesialue ja etäämpänä myös turvetuo-
tantoalue. Pohjoispuolella on myös pääsähköjohdon yhteystarve -merkintä. Noin viiden kilometrin
etäisyydelle voimaloista sijoittuu myös muun muassa kyläalue (at). Suunnittelualuetta ei ole osoi-
tettu tuulivoimaloiden alueena voimassa olevissa maakuntakaavoissa.

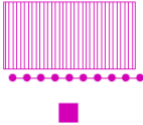
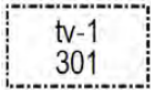
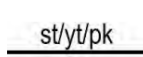
Kuva 5-1. Ote yhdistetystä Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntakaavasta.

Taulukko 5-1. Suunnittelussa huomioitavat Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen merkinnät ja määräykset.

	LUONNON MONIMUOTOISUUDEN KANNALTA TÄRKEÄ SUOALUE Merkinnällä osoitetaan sellaisia suoalueita, joilla osassa suoaluetta on todettu olevan maakunnallisesti merkittäviä luontoarvoja. Suunnittelumääräys: Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että otetaan huomioon alueen luontoarvot.
	NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVA ALUE Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -verkoston alueet.
	POHJAVESIALUE Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät (I luokka / 1-luokka) ja vedenhankintaan soveltuvat (II luokka) / muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat (2-luokka) pohjavesialueet. Suunnittelumääräykset: Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskiä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä ja vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista tai riskien syntyminen on estettävä riittävän vesiensuojelutoimenpitein. Alueella tulee huolehtia pohjavesien suojelun ja maa-ainesten ottotarpeiden yhteensovittamisesta.
	TURVETUOTANTOON SOVELTUVA ALUE (tu-2) Merkinnällä osoitetaan suoalueita, jotka soveltuvat pääosin turvetuotantoon. Suunnittelumääräykset: Alueen käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon luonnonarvot, vaikutukset asutukseen ja kulttuuriympäristöön, tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin sekä poronhoitoalueella turvattava poronhoidon edellytykset. Turvetuotantoalueiden jälkikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueiden ominaisuudet, paikalliset maankäyttötarpeet ja suoluonnon tila ja pyrittävä käyttöön, jonka aiheuttama vesistökuormitus ei vaikeuta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Jälkikäytön suunnittelussa tulee pyrkiä edistämään maatalouskäyttöä sellaisilla alueilla, joilla on maatalousmaan tarvetta, kuitenkin poronhoitoalueella tulee välttää alueiden ottamista maatalouskäyttöön.
	KYLÄ Merkinnällä osoitetaan maaseutuasutuksen kannalta tärkeitä kyläkeskuksia, jotka ovat toimintapohjaltaan vahvoja, aluerakenteen tai ympäristötekijöiden kannalta tärkeitä tai sijaitsevat taajaman läheisyydessä. Suunnittelumääräykset: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kyläkeskuksen asemaa on pyrittävä vahvistamaan sovittamalla yhteen asumisen, alkutuotannon ja muun elinkeinotoiminnan tarpeet sekä kehittämällä kylän ydinaluetta toiminnallisesti, kyläkuvasuunnitelmalla ja liikennejärjestelyiltään selkeästi hahmottuvaksi kohtaamispäiksi.

	Uudisrakentaminen on pyrittävä sijoittamaan siten, että se sijoittuu palvelujen kannalta edullisesti olevan kyläasutuksen sekä tie- ja tietoliikenneyhteyksien läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeuttamiseen kyläkokonaisuuteen ja -ympäristöön, vesihuollon järjestämiseen ja hyvien peltoalueiden säilyttämiseen maatalouskäytössä.
EO-tu	TURVETUOTANTOALUE Merkinnällä osoitetaan turvetuotantoalueita, joilla on turpeen ottotoimintaa tai joilla on voimassa oleva ympäristölupa turvetuotantoa varten.
SL-1 	Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitettuja suoalueita. Alueella on voimassa MRL 33 § mukainen rakentamisrajoitus. Suojelumääräys: Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin suon vesitaloutta muuttaviin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes suojelualue perustetaan, kuitenkin enintään 5 vuotta 1. vaihemaakuntakaavan lainvoimaiseksi tulosta. Määräys ei koske alueellisesti tärkeää pohjavedenhankintaa.
SL 	LUONNONSUOJELUALUE Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Suunnittelumääräys: Alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta, vaan pyritään edistämään alueen luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä. Rakennuslupahakemuksesta tulee pyytää MRL 133 § mukainen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.
	VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen (1995) mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet: - Oulujoen laakso Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä turvattava maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Erityisesti Limingan lakeuden ja Muhoksen peltoalueiden tärkeät linnuston ke- rääntymisalueet tulee turvata.

	Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota julkaisussa Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueetöryhmän mietintö II (Mietintö 66/1992, ympäristöministeriö, 1993) esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.
	MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (päivitysinventointi 2013–2015). Luettelo alueista on esitetty kaavaselostuksessa. Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota selvityksessä Arvokkaat maisema-alueet Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi (Pohjois-Pohjanmaan liitto, julkaisu B:86, 2015) esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.
	MAAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE, JOTA ON EHDOTETTU VALTAKUNNALLISESTI ARVOKKAAKSI (Vaaian kunnan alue) Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, joita on ehdotettu valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi (Ympäristöministeriö, MAPIO-työryhmä, 11.1.2016): - Manamansalon kulttuurimaisemat - Rokuanvaaran maisemat Suunnittelumääräykset: Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja kehittämisessä on otettava huomioon alueen ominaispiirteet sekä maisema- ja kulttuuriarvot. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Maisema-alueella tulee edistää peltojen, niittyjen ja muiden avoimien maisematilojen säilymistä. Uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakentamisen sopeutumiseen sijainniltaan ja rakennustavaltaan maisemaan. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota 3. vaihemaakuntakaavan selostuksen luvussa 3.14.3. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet esitetyissä aluekuvauksissa selostettujen ominaispiirteiden ja arvojen säilymiseen.

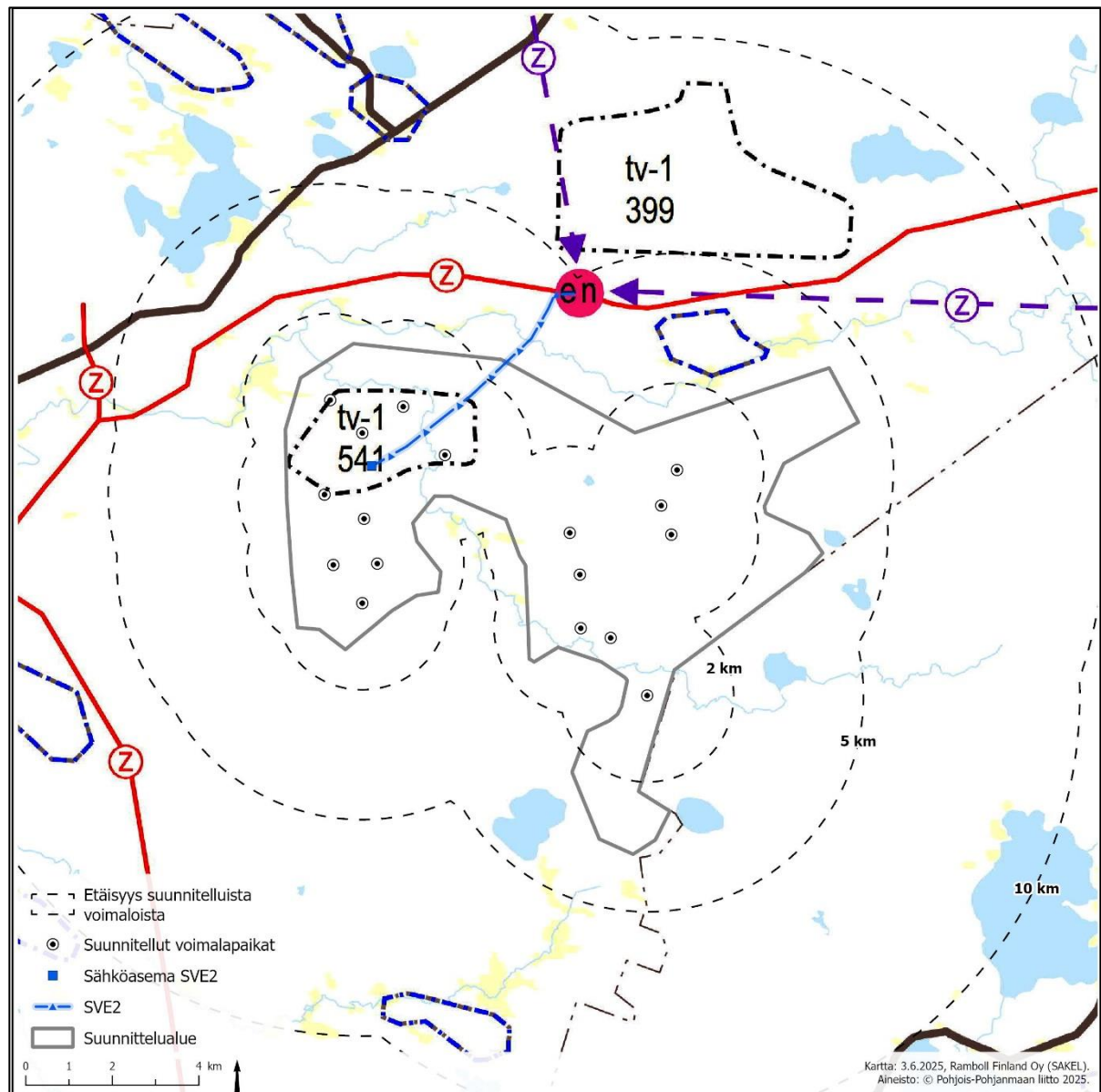
	VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksen mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009). Osa kohteista ei näy kaavakartalla; luettelo valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä ja -kohteista on esitetty kaavaselostuksen liitteissä 4 ja 5. Suunnittelumääräykset: Alueiden käytön suunnittelussa tulee edistää kulttuuriympäristön valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen säilymistä. Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaispiirteet. Suunnittelussa tulee erityisesti kiinnittää huomiota RKY 2009 -inventoinnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan rakennettu kulttuuriympäristö 2015 – selvityksessä kirjattuihin arvoihin ja ominaispiirteisiin.
	TUULIVOIMALOIDEN ALUE (tv-1) (1. ja 3.vmkk) Merkinnällä osoitetaan maa-alueita, jotka soveltuvat merkitykseltään seudullisten tuulivoimala-alueiden rakentamiseen. Alueella ei ole voimassa MRL 33 § mukaista rakentamisrajoitusta. Luku merkinnän yhteydessä viittaa kaavaselostuksen alueluetteloon. Suunnittelumääräykset: Alueen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset asutukseen, maisemaan, linnustoon, luontoon ja kulttuuriympäristöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja värähtelyvaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lisäksi tulee ottaa huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvitettävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset.
	SEUTUTIE, YHDYSTIE TAI PÄÄKATU (1. ja 3.vmkk) Merkinnällä osoitetaan liikennejärjestelmän kokonaisuuden kannalta merkittävät seututiet, yhdystiet tai pääkadut.
	OHJEELLINEN PÄÄSÄHKÖJOHTO 110 kV (1. ja 3.vmkk) Merkinnällä osoitetut linjaukset perustuvat tuulivoimahankkeiden YVA-selvityksiin tai muihin riittäviksi arvioituihin selvityksiin, joissa voimajohdon reitti on varmistettu pääpiirteissään toteuttamiskelpoiseksi, mutta voi vaatia vielä mahdollisia pieniä muutoksia.
Koko maakuntakaavan aluetta koskevia alueidenkäytön periaatteita ja yleismääräyksiä (Tornikankaan hankkeeseen nähden soveltuvin osin):	
	MAA- JA METSÄTALOUS (2.vmkk) Yleisiä suunnittelumääräyksiä: Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava hyvien ja yhtenäisten peltoalueiden säilyminen tuotantokäytössä. Maa-seutua kehitettäessä on pyrittävä sovittamaan yhteen asutuksen tavoitteet ja maatalouden, mukaan lukien karjatalouden, toimintaedellytykset. Maankäyttöä suunniteltaessa on tuettava metsätalousalueiden ja -yksiköiden yhtenäisyyttä ja toimivuutta. Metsätaloutta suunniteltaessa tulee edistää metsien monipuolista hyödyntämistä yhteen sovittamalla eri käyttömuotojen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita.

	TUULIVOIMALOIDEN RAKENTAMINEN (1. ja 3.vmkk) Yleisiä suunnittelumääryksiä: Maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimala-alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulipuistoja, jotka eivät ole merkitykseltään seudullisia. Perämeren rannikkoalueella tuulivoimarakentaminen tulee sijoittaa ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimaloiden sijoittamista myös muille alueille, mikäli se ei merkittävästi lisää tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia haitallisia yhteisvaikutuksia asutukseen, maisemaan, linnustoon tai muuhun ympäristöön. Tuulivoimalat tulee lähtökohtaisesti sijoittaa linnuston kannalta tärkeiden alueiden ulkopuolelle. Tapauskohtaisesti voidaan harkita tuulivoimarakentamista myös näille alueille, mikäli tuulivoimarakentaminen ei heikennä alueiden linnustoarvoja. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa voimalat tulee sijoittaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen, luonnonsuojelualueiden, Natura 2000 -verkoston alueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakuntakaavan luo -alueiden ja seudullisesti merkittävien virkistysalueiden ulkopuolelle. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, maisemaan ja linnustoon sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava, ettei asutukselle aiheudu merkittäviä melu- ja välkevaikutuksia ja että valtakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvot säilyvät. Lähekkäin sijoittuvien tuulivoimala-alueiden liittäminen sähköverkkoon on pyrittävä keskittämään yhteiseen johtokäytävään. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on otettava huomioon lentoliikenteestä, liikenneväylistä ja tutkajärjestelmistä johtuvat rajoitteet voimaloiden koolle ja sijoittelulle sekä selvittävä tuulivoimaloiden vaikutukset puolustusvoimien toimintaan. Poronhoitoalueella tulee turvata poronhoidon edellytykset. Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa on kuultava puolustusvoimia. Suunnittelussa tulee turvata puolustusvoimien toimintaedellytykset sekä ottaa erityisesti huomioon puolustusvoimien toiminnasta, kuten tutkajärjestelmistä ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvat rajoitteet.
--	---

Lisäksi Pohjois-Pohjanmaalla on hyväksytty **Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaava** maakuntavaltuustossa 27.5.2025 § 5. Kaava on määrätty tulemaan voimaan AKL 201 §:n nojalla maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025, ennen kuin se saa lainvoiman. Maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on tehty 15 valitusta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä lainvoimainen.

Energia- ja ilmastovaihe-maakuntakaavan keskeiset pääteemat ovat aluerakenne ja saavutettavuus, viherrakenne, ekosysteemipalveluiden tarkastelu, energiantuotanto, varastointi ja siirto, liikennejärjestelmä ja logistiikka-alueet sekä energiamurroksen vaikutukset ja ilmastovaikutusten arvioinnin kehittäminen.

Kaavassa esitetään vaikutuksiltaan vähintään seudullisesti merkittävät tv-alueet erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä (tv-1). Seudullisesti merkittävä tuulivoimaloiden kokonaisuus on kymmenen (10) tai useampia voimaloita käsittävä tuulivoimahanke. Suunnittelualue ja sen lähiympäristö on esitetty seuraavassa kuvassa maakuntavaltuuston esityslistalla olleen kaavakartan mukaisesti.

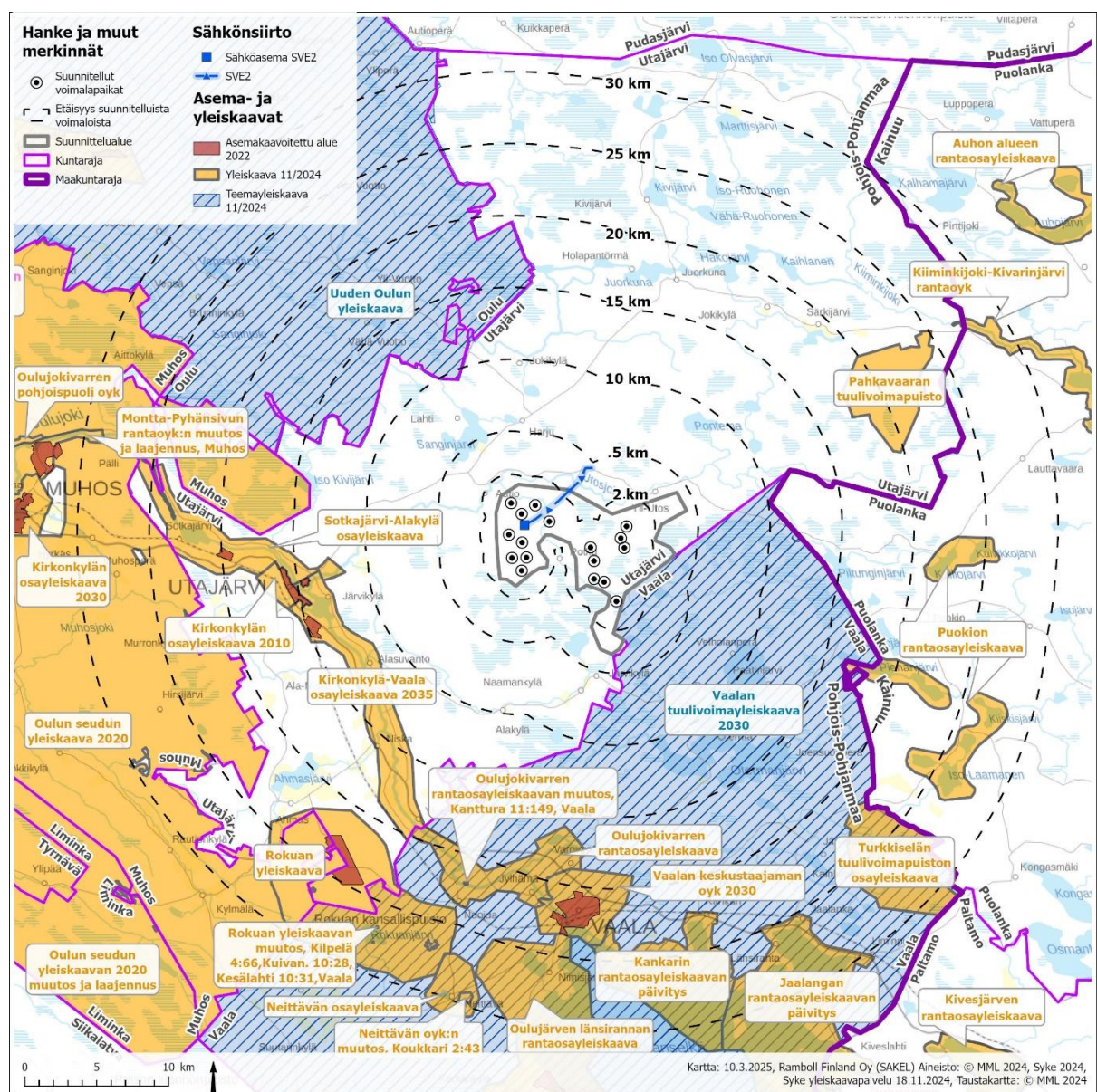
Kuva 5-2. Ote maakuntavaltuuston 27.5.2025 (§ 5) hyväksymästä vaihemaakuntakaavasta. Kaavakarttaote on maakuntavaltuuston esityslistan 27.05.2025 mukainen.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa Tornikankaan hankkeen alueelle on osoitettu tuulivoimaloiden alue (tv-1, 541 Kumpusuo). Uusina seudullisesti merkittävänä tuulivoimaloiden alueina vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa on osoitettu myös Pontema (399), joka sijoittuu lähimmillään vajaan viiden kilometrin etäisyydelle, Haarasuonkangas P (400), Haarasuonkangas E (401) ja Pikku Joutensuo (516), jotka sijoittuvat pääosin 10–20 kilometrin etäisyydelle ja Kaskensuo L (545), joka sijoittuu yli 25 kilometrin etäisyydelle suunnittelualueesta. Haarasuonkangas P ja E -tuulivoimaloiden alueiden rajauksia on päivitetty energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa.

Suunnittelualan pohjoispuolelle voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu 110 kV pääsähkijohdon yhteistarve -merkintä on muutettu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa uusi voimajohto 400 kV -merkinnäksi, jonka varrelle on osoitettu myös energiahuollon alue suunnittelualueen pohjoispuolelle. Pohjavesialueen ja valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen suunnittelmääräyksiä on päivitetty, ja lisäksi yleiset suunnittelmääräykset muun muassa tuulivoimaloiden rakentamista koskien on päivitetty, mutta muilta osin muutoksia ei ole suunnittelualuetta koskien.

5.3 Yleiskaavat

Suunnittelualueella ei ole lainvoimaisia yleiskaavoja. Suunnittelualue rajautuu kaakon suunnalla Vaalan puoleiseen Vaalan tuulivoimayleiskaavaan 2030, joka on hyväksytty kunnanvaltuustossa 28.3.2019 ja kuulutettu lainvoimaiseksi 23.9.2021. Suunnittelualueen ympäristössä voimassa olevat yleiskaavat on esitetty seuraavassa kuvassa.

Kuva 5-3. Suunnittelualueen läheisyydessä voimassa olevat yleis- ja asemakaavat.

Tornikankaan tuulivoimahanketta koskeva osayleiskaava on tullut vireille kunnanhallituksen 8.11.2022 tekemällä päätöksellä, jonka jälkeen hankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä. Suunnittelualueen ympäristössä vireillä olevat yleiskaavat on luetteloitu etäisyysvyöhykkeittäin seuraavaan taulukkoon (Taulukko 5-2).

Taulukko 5-2. Suunnittelualueen ympäristössä vireillä olevat yleiskaavat.

Lähimmillään alle 5 km etäisyydelle sijoittuvat vireillä olevat yleiskaavat		
Kaavan nimi	Kunta	Vaihe
Ponteman tuulivoimapuiston osayleiskaava	Utajärvi	Kaavaehdotus nähtävillä 2024
Lähimmillään noin 5–10 km etäisyydelle sijoittuvat vireillä olevat yleiskaavat		
Susisuon tuulivoimaosayleiskaavoitus	Vaala	OAS nähtävillä kesä 2024
Maaselän tuulivoimapuiston osayleiskaava	Utajärvi	Kaavaluonnos nähtävillä 2025
Lähimmillään noin 10–20 km etäisyydelle sijoittuvat vireillä olevat yleiskaavat		
Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaavoitus	Vaala	Kaavaehdotus nähtävillä 2024
Sotkajärvi-Alakylä osayleiskaavan laajennus ja päivitys	Utajärvi	Kaavaehdotus nähtävillä 2024
Ukonkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava	Puolanka	OAS nähtävillä 2022
Vaarinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava	Puolanka	OAS nähtävillä 2023
Hietaselän lähienergiaosayleiskaava (tuulivoima)	Utajärvi	OAS nähtävillä 2022
Korteperän tuulivoimaosayleiskaava	Utajärvi	Kaavoitusaloite hyväksytty 24.3.2022
Lähimmillään noin 20–30 km etäisyydelle sijoittuvat vireillä olevat yleiskaavat		
Oulujärven länsirannan rantaosayleiskaavojen päivitys	Vaala	Kaavaluonnos nähtävillä 2023
Tynnyrikorven tuulivoimaosayleiskaava	Utajärvi	OAS nähtävillä 2023
Mustasuon tuulivoima-alueen osayleiskaava	Oulu	Kaavoitusaloite hyväksytty 2022

5.4 Asema- ja ranta-asemakaavat

Suunnittelualueella ja sen lähiympäristössä ei ole voimassa tai vireillä olevia asemakaavoja. Lähimmät asemakaavoitetut alueet ovat Utajärven kirkonkylällä (n. 13 km etäisyydellä) ja Vaalan keskustaajamassa (n. 17 km etäisyydellä).

Lähimmät ranta-asemakaavoitetut alueet sijaitsevat noin 8 kilometriä suunnittelualueesta kaakkoon Vaalan Otermanjärvellä, jossa on voimassa **Salmenselän rantakaava** (hyväksytty vuonna 1999), **Talliniemen ranta-asemakaava** (hyväksytty vuonna 1990) ja **Sunilan ranta-asemakaava** (hyväksytty vuonna 1985).

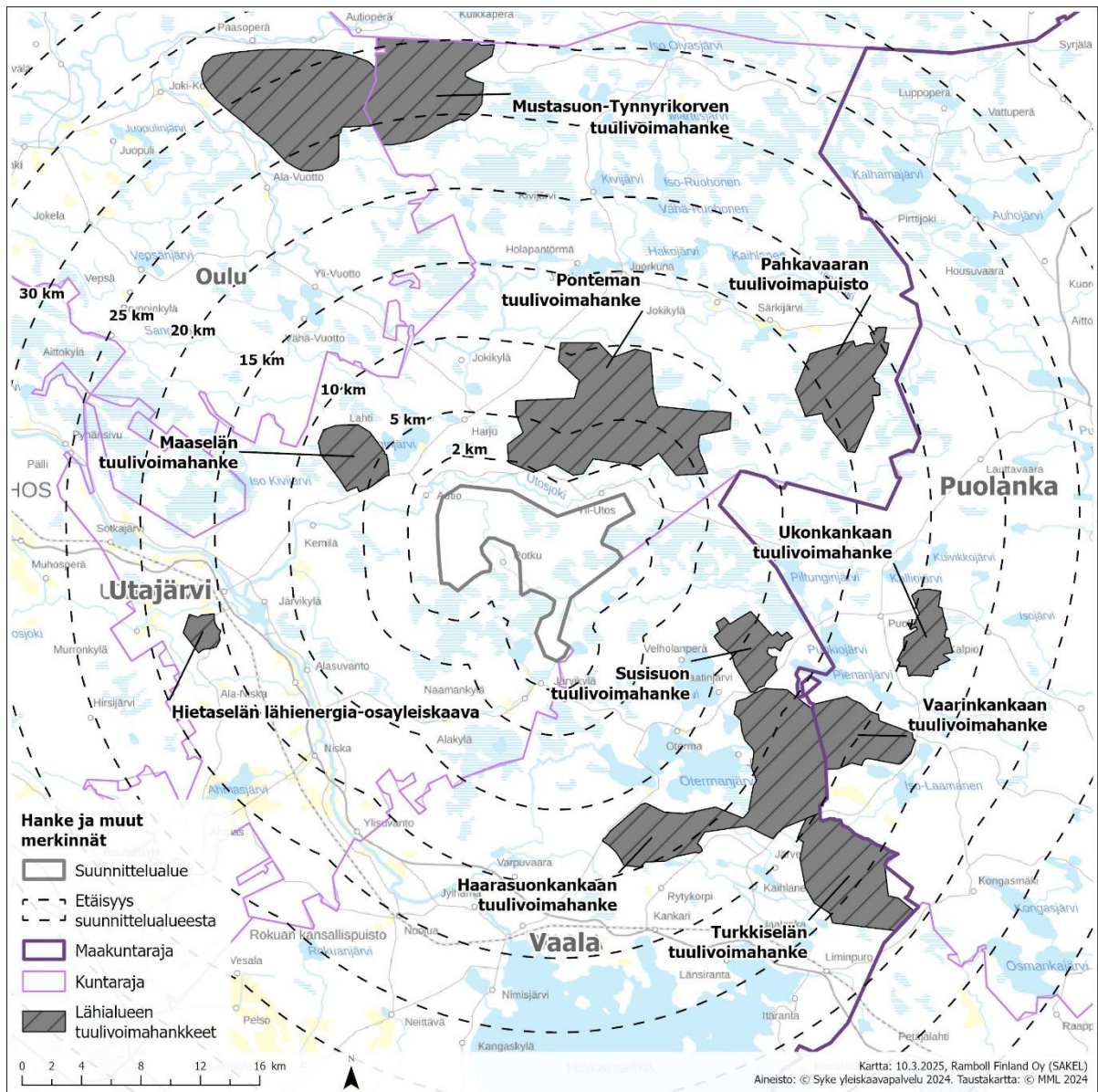
Suunnittelualueesta noin 9 kilometrin etäisyydellä pohjoiseen sijaitsee voimassa oleva **Inninkosken alueen ranta-asemakaava** (hyväksytty vuonna 2004) Ylikiimingissä Oulun kaupungin alueella. Suunnittelualueesta noin 12 kilometrin etäisyydellä itään Kainuun Puolangan kunnan alueella sijaitsee voimassa olevat **Piltunginjärven ranta-asemakaava** (hyväksytty vuonna 2000) sekä hieman etäämmällä suunnittelualueesta **Puokionjärven ranta-asemakaava** (vahvistettu vuonna 1982) ja Mätäsjärven **Seppäsenniemen ranta-asemakaava** (vahvistettu vuonna 1989).

5.5 Lähialueen muut tuulivoimahankkeet

Utajärven Tornikankaan suunnittelualuetta lähin tuulivoimahanke on Ponteman 33 voimalan hanke noin 1,7 kilometrin etäisyydellä Tornikankaalta pohjoiseen. Alle 15 kilometrin säteellä suunnittelualueesta on lisäksi neljä muuta hanketta: Maaselän tuulivoimahanke noin 3,9 km luoteeseen, Susisuo-hanke noin 7,7 km lounaaseen, Haarasuonkankaan hanke noin 11,2 kilometriä kaakkoon ja rakennusluvitettu Utajärven Pahkavaaran hanke noin 13,2 km koilliseen. Tarkemmat tiedot hankkeista on esitetty taulukossa (Taulukko 5-3) ja kuvassa (Kuva 5-4).

Taulukko 5-3. Muut tuulivoimahankkeet Tornikankaan suunnittelualueen läheisyydessä.

Hanke, Sijaintikunta	Toimija	Voimailoiden määrä	Tila	Etäisyys suunnittelualueesta	Ilman-suunta
Pontema, Utajärvi	Taaleri Energia Oy, Etha Wind, OX2	33	Kaavaehdotus nähtävillä 2024	1,7 km	Pohjoinen
Maaselkä, Utajärvi	OX2	7	Kaavaluonnos nähtävillä vuodenvaihteessa 2024/2025	3,9 km	Luode
Susisuo, Vaala	Winda Energy Oy	17	YVA ja kaavoitus käynnissä, OAS nähtävillä 2024	7,7 km	Itä
Haarasuonkangas, Vaala	Pohjan voima	35	Kaavaehdotus nähtävillä 2024	11,2 km	Kaakko
Pahkavaara, Utajärvi	OX2	33	Luvitettu	13,2 km	Koillinen
Hietaselkä, Utajärvi	Skarta Energy	4 + aurinkovoima	OAS nähtävillä 2022	15,2 km	Länsi
Vaarinkangas, Puolanka	Pohjan Voima	9–12	YVA ja kaavoitus käynnissä, OAS nähtävillä 2023	16,3 km	Kaakko
Ukonkangas, Puolanka	Winda Energy Oy	12–15	YVA ja kaavoitus käynnissä, OAS nähtävillä 2022	19,5 km	Itä
Turkkiselkä, Vaala	OX2	39	Luvitettu	19,6 km	Kaakko
Mustasuo-Tynnyrikorpi, Oulu/Utajärvi	Tuulialfa Oy	90–104	YVA ja kaavoitus käynnissä, OAS nähtävillä 2024	23,2 km	Pohjoinen

Kuva 5-4. Lähialueen tuulivoimahankkeet.

6. LAADITUT SELVITYKSET

Osayleiskaavaa ja ympäristövaikutusten arviointia varten on laadittu seuraavat selvitykset tukemaan olemassa olevaa aineistoa arviointityössä:

- Luontoselvitykset
 - Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys
 - Viitasammakkoselvitys
 - Liito-oravaselvitys
 - Lepakkoselvitys
 - Saukkoselvitys
 - Suurpetoselvitys, sisältäen susireviiriselvityksen
 - Metsäpeuraselvitys
 - Sähkönsiirtoreitin luontoselvitys
- Linnustoselvitykset

- Pöllöselvitys
- Metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys
- Pesimälinnustokartoitukset
- Päiväpetolintujen seuranta, sis. salassa pidettävien lajien seurannan
- Maakotkan ja muuttohaukan pesäseuranta
- Törmäysmallinnus, salassa pidettävä laji
- Muuttolinnustoseselvitys: syysmuuton seuranta, kevätmuuttoseselvitys
- Natura-arvioinnit:
 - Sarvisuo–Jerusalemisuon SAC-alue (FI1200805) ja
 - Säippäsuo–Kivisuon SAC/SPA-alue (FI1106000)
- Hydrologinen selvitys (Pilkkasuo)
- Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys
- Näkyvyysanalyysi maastomallin avulla
- Valokuvasovitteet
- Arkeologinen inventointi
- Melumallinnus
- Välkemallinnus
- Asukaskysely

Myöhemmin kaavoituksen yhteydessä ei lähtökohtaisesti suunnitella tehtävän uusia selvityksiä. Uusia täydentäviä lisäselvityksiä tehdään, mikäli ennen kaavaehdotusta voimalapaikkojen, tiestön tai sähkönsiirron sijoittelussa tapahtuu siirtoja alueille, joita ei ole vielä selvitetty.

7. ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Osayleiskaavan tuulivoimahankkeen vaikutukset arvioidaan pääasiassa erillisenä toteutettavan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä.

Kaavaselistuksessa arvioidaan kaavan keskeiset vaikutukset alueidenkäyttölain sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti. Tuulivoimalat vaikuttavat ympäristöön muun muassa muuttamalla alueen maisemakuvaa sekä tuottamalla ääntä ja välkettä. Tuulivoimarakentamisella voi olla myös vaikutuksia luonnonarvoihin ja elinoloihin.

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan erityisesti tuulivoimahankkeen luonto-, maisema-, melu- ja välkevaikutuksia. Kaavoituksen yhteydessä vaikutuksia arvioidaan riittävässä laajuudessaan myös muun muassa alueen maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen sekä liikenteeseen. Lisäksi arvioidaan yhteisvaikutuksia alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Kaavan vaikutusten arviointi perustuu alueelta tehtyihin selvityksiin sekä tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnista saatuihin tuloksiin.

Arvioidaan vaikutukset:

- Maakuntakaavan ohjausvaikutus
- Maankäyttöön, yhdyskuntarakenteen ja aineelliseen omaisuuteen
- Maisemaan ja kulttuuriympäristöön
- Linnustoon, kasvillisuuteen, luontotyyppeihin
- Suojelualueisiin, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin ja muuhun huomionarvoiseen eläimistöön
- Ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen
- Melu ja välke
- Liikenteeseen
- Sähkönsiirtoon

- Maa- ja kallioperään
- Vesistöihin ja pohjavesiin
- Ilmatoon ja luonnonvarojen hyödyntämiseen
- Turvallisuuteen, säätutkiin, viestintäyhteyksiin
- Puolustusvoimien toimintaan
- Yhteisvaikutukset

8. OSALLISTUMINEN JA TIEDOTTAMINEN

8.1 Osalliset

Osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavojen valmisteluun, arvioida kaavan vaikutuksia ja lausua kaavoista mielipiteensä (AKL 62 §).

Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan osallisia ovat kaava-alueen maanomistajat ja kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavaprosessissa osallisia ovat myös ne viranomaiset, yhdistykset, järjestöt ja yhteisöt, jotka toimivat alueella tai joiden toimialaa kaavassa käsitellään.

Taulukko 8-1. Kaavaprosessin osalliset ja tahot, joilta pyydetään lausuntoja.

Taho	
Maanomistajat	- Maanomistajat, jakokunnat ja muut kaava-alueen ja sen lähialueiden maanomistajat - Muut suunnittelualueen tai lähialueiden haltijat - Kiinteistönomistajat - Lähiympäristön asukkaat ja loma-asukkaat - Yrittäjät - Ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava voi huomattavasti vaikuttaa
Yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään	- Fingrid Oyj - Fintraffic ANS - Digita Oyj - Finavia Oyj - Teleoperaattorit (Elisa, Telia, DNA) - Metsänhoitoyhdistys Rokua-Paljakka - Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry - Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjois-Pohjanmaan piiri - Suomen luonnonsuojeluliitto, Oulujokilaakson Luonto ry - Luonnonvarakeskus LUKE - Suomen metsäkeskus - Suomen Erillisverkot Oy - MTK Oulujokivarsi - Kylä- ja asukas-yhdistykset ja kylätoimikunnat - Vesiosuuskunta, yksityistiekunnat - Utajärven yrittäjät - Utajärven riistanhoitoyhdistys - Metsästysseurat - Muut mahdolliset yhteisöt

Naapurikunnat	- Muhoksen kunta - Oulun kaupunki - Pudasjärven kaupunki - Puolangan kunta - Vaalan kunta
Viranomaiset	- Utajärven kunnan hallintokunnat, lautakunnat ja luottamuselimet - Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY) - Pohjois-Pohjanmaan liitto - Pohjois-Pohjanmaan museo - Museovirasto - Pohjois-Suomen aluehallintovirasto (AVI) - Oulunkaaren ympäristöpalvelut - Väylä - Liikenne- ja viestintävirasto Traficom - Puolustusvoimat - Metsähallitus, luontopalvelut - Oulu-Koillismaan pelastuslaitos - Ilmatieteen laitos - Muut viranomaiset harkinnan mukaan

8.2 Viranomaisyhteistyö

Kaavaprosessin yhteydessä järjestetään viranomaisneuvottelut luonnos- sekä ehdotusvaiheessa (AKL 66.2 §, MRA 18 §).

8.3 Osallistuminen ja vuorovaikutuksen toteuttaminen

Tornikankaan tuulivoimahankkeen osayleiskaavoitukseen osallistuminen ja vuorovaikutus tapahtuu

- **Mielipiteen / muistutuksen** toimittamisella virallisten nähtävillä olojen aikana
- **Yleisötilaisuuksissa ja muissa mahdollisissa vuorovaikutustilaisuuksissa**
- **Ottamalla suoraan yhteyttä** kuntaan tai hankkeesta vastaavaan

Osallisilla on nähtävillä olon aikana mahdollisuus lausua mielipiteensä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta. Kaavaehdotuksesta osalliset voivat nähtävillä olon aikana jättää kirjallisen muistutuksen. Kirjalliset mielipiteet ja muistutukset jätetään Utajärven kunnalle, joka pyytää asiakirjoista myös tarvittavat lausunnot viranomaisilta. Mielipiteet ja lausunnot pyydetään toimittamaan kirjallisesti osoitteeseen Utajärven kunta, Vanhatie 46, PL 18, 91601 Utajärvi tai sähköpostitse kirjaamo@utajarvi.fi.

Kaavamenettelyn aikana järjestetään ainakin kaksi julkista yleisötilaisuutta, joihin kaikki hankkeesta ja menettelystä kiinnostuneet ovat tervetulleita osallistumaan. Ensimmäinen yleisötilaisuus järjestettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä YVA-ohjelman valmistuttua 14.12.2022 Utajärven koululla. Kaavan valmisteluaineistosta järjestetään sen nähtävillä olon aikana yleisötilaisuus yhdessä YVA-menettelyn kanssa.

Kaikista nähtävilläoloajoista, yleisötilaisuuksista ja muista mahdollisista vuorovaikutustilanteista ilmoitetaan kunnan virallisessa ilmoituslehdessä, kunnan ilmoitustaululla ja internetissä kunnan sivuilla.

Tuulivoimahankkeesta vastaava ja konsultti vastaavat yksittäisiin yhteydenottoihin sekä järjestävät tarpeen mukaan tapaamisia viranomaisten, maanomistajien, asukkaiden, järjestöjen ja muiden vastaavien tahojen kanssa. Hankevastaava on perustanut hankkeelle myös postituslistan, johon

kaikki hankkeesta kiinnostuneet voivat liittyä ja jonka kautta postituslistalle liittyneet saavat hankkeesta ajankohtaista tietoa uutiskirjeellä suoraan sähköpostiinsa. Postituslistalle voi liittyä hankkeesta vastaavan sivujen kautta (<https://www.ox2.com/fi/suomi/hankkeet/tornikangas/>).

Utajärven kunnanvaltuusto hyväksyi kaavoitushankkeen aloittamisen kokouksessaan 22.6.2022 § 43, ja päätti käynnistää tuulivoimahankkeen kaavoituksen.

Osayleiskaavasta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä järjestettiin hankevastaavan, konsultin ja viranomaisten kesken ennakoneuvottelu 23.8.2022. Utajärven kunnanhallitus päätti 8.11.2022 § 266 kuuluttaa osayleiskaavan vireille sekä asettaa osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville kuulemistä varten 24.11.–24.12.2022 väliseksi ajaksi. YVA-menettelyn yhteysviranomainen antoi lausuntonsa YVA-ohjelmasta 23.1.2023 (POPELY/2525/2022).

Ennen osayleiskaavan valmisteluaineiston viimeistelyä käydään viranomaisneuvottelu. Osayleiskaavan kaavaluonnos ja muu valmisteluaineisto asetetaan julkisesti nähtäville (MRA 30 §, AKL 62 §) mukaisesti vähintään 30 päivän ajaksi. Nähtävilläoloaikana järjestetään yleisötilaisuus. Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kirjallisesti kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Kaavaluonnoksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta.

Osayleiskaavaehdotuksen laadinnassa huomioidaan YVA-menettelyn yhteysviranomaisen lausunto (perusteltu päätelmä) sekä valmisteluvaiheen kuulemisesta saadut lausunnot ja mielipiteet. Viranomaistahojen kanssa käydään ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu (AKL 66 §, MRA 18 §), joko ennen kaavaehdotuksen viimeistelyä tai kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat muistutukset ja lausunnot saatu.

Kaavaehdotus asetetaan virallisesti nähtäville MRA 27 §:n ja AKL 65 §:n mukaisesti 30 päiväksi. Nähtävilläoloaikana järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus. Osallisilla on mahdollisuus antaa muistutus kaavaehdotuksesta. Kaavaehdotuksesta annettu muistutus tulee toimittaa kirjallisena kuulutuksessa ilmoitettuun määräaikaan mennessä. Muistutuksen tehneille, jotka ovat ilmoittaneet osoitteensa, ilmoitetaan kunnan perusteltu kannanotto (vastine) esitettyyn muistutukseen. Kaavaehdotuksesta pyydetään lausunnot viranomaisilta.

Kaava-asiakirjat asetetaan nähtäville seuraavassa taulukossa esitetyn mukaisesti. Nähtävillä olosta tiedotetaan kuuluttamalla. Suunnittelualueen sekä sen lähialueen maanomistajia tiedotetaan kirjeitse.

Vaihe/asiakirja	Nähtävilläoloaika	Osallistumismahdollisuudet
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)	vähintään 30 vrk	- Osallisten mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta nähtävilläoloaikana - Kunnan pyytämät viranomaislausunnot - Seurantaryhmä - Viranomaisneuvottelu - Yleisötilaisuus
Kaavan valmisteluaineisto (kaavaluonnos)	30 vrk	- Osallisten mielipiteet kaavasta nähtävilläoloaikana - Kunnan pyytämät viranomaislausunnot - Seurantaryhmä - Yleisötilaisuus

Vaihe/asiakirja	Nähtävilläoloaika	Osallistumismahdollisuudet
Kaavaehdotus	vähintään 30 vrk	- Osallisten muistutukset kaavasta nähtävilläoloaikana - Kunnan pyytämät viranomaislausunnot - Yleisötilaisuus tarvittaessa - Viranomaisneuvottelu
Kaavan hyväksyminen		- Kunnanvaltuusto päättää kaavan hyväksymisestä. - Kaavan hyväksymisestä ilmoitetaan AKL 67 § ja MRA 94 § mukaisesti. Hyväksymispäätöksestä kuluutetaan virallisesti lehti-ilmoituksella. - Kaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla päätöksestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen ja edelleen Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. - Mikäli valituksia kunnanvaltuuston hyväksymispäätöksestä ei jätetä, kaava saa lainvoiman 30 vuorokauden kuluttua kunnanvaltuuston päätöksestä. Voimaantulosta kuluutetaan virallisesti lehti-ilmoituksella.

8.4 Tiedotus

Tornikankaan tuulipuiston osayleiskaavoituksen vaiheista, sisällöstä, yleisötilaisuuksista, mahdollisuuksista mielipiteen esittämiseen sekä nähtävillä oloista ja nähtävillä pitämisen paikoista tiedotetaan seuraavilla tavoilla:

- Ilmoituksina, kuulutuksina ja tiedotteina sanomalehdessä
- Utajärven kirjastossa (Anttilantie 13, 91600 Utajärvi)
- Utajärven kunnan internetsivuilla www.utajarvi.fi

9. HANKKEEN ETENEMINEN JA TAVOITEAIKATAULU

Utajärven kunnanvaltuusto hyväksyi kaavoitushankkeen aloittamisen kokouksessaan 22.6.2022 § 43. Utajärven kunnanhallitus päätti 8.11.2022 § 266 kuuluttaa osayleiskaavan vireille sekä asettaa osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville kuulemista varten 24.11.2022 alkaen. Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 24.11.–24.12.2022 välisen ajan Utajärven kunnan internetsivuilla sekä paperisena versiona Utajärven kirjastossa.

Osayleiskaavoituksen aikataulu kytkeytyy samanaikaisesti käynnissä olevan tuulivoimapuistohankkeen YVA-menettelyyn. Kaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteydessä järjestettävät yleisötilaisuudet sekä nähtävilläolo- ja lausuntoajat pyritään sijoittamaan samaan ajankohtaan, mikäli se on mahdollista seuraavasti:

- OAS ja YVA-ohjelma samanaikaisesti julkisesti nähtäville ja esittely yhteisessä yleisötilaisuudessa.
- Valmisteluaineistosta kuuleminen (kaavaluonnos) ja YVA-selostus samanaikaisesti julkisesti nähtäville ja esittely yhteisessä yleisötilaisuudessa.
- Kaavaehdotus julkisesti nähtäville yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antaman perustellun päätelmän jälkeen. Perusteltu päätelmä huomioidaan kaavaehdotuksen valmistelussa.

Kaavan aloitusvaiheessa laadittiin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma, joka oli nähtävillä 24.11.–24.12.2022. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta oli mahdollisuus antaa lausuntoja ja mielipiteitä tuona aikana.

Kaavan valmisteluvaiheessa laaditaan osayleiskaavaluonnos selostuksineen. Asiakirjat asetetaan nähtäville alustavan arvion mukaisesti syksyllä 2025 mielipiteiden kuulemista ja lausuntoja varten, ja siitä tiedotetaan julkisesti.

Kaavaehdotusvaiheessa laaditaan osayleiskaavaehdotus, joka asetetaan nähtäville arviolta loppuvuodesta 2025, ja josta pyydetään mahdolliset muistutukset ja viranomaisten lausunnot. Alustavana tavoitteena on, että osayleiskaava saatetaan kunnan hyväksymiskäsittelyyn vuonna 2026. Osayleiskaavan hyväksyy Utajärven kunnanvaltuusto.

Taulukko 9-1. Osayleiskaavoituksen ja erillisen YVA-menettelyn päävaiheet ja alustava aikataulu.

Vaihe	Aikataulu
OAS ja YVA-ohjelma julkisesti nähtäville	Syksy-talvi 2022
Valmisteluaineistosta kuuleminen (kaavaluonnos) ja YVA-selostus	Syksy 2025
Ehdotusvaiheen kuuleminen (kaavaehdotus) YVA-yhteysviranomaisen YVA-selostuksesta antaman perustellun päätelmän jälkeen	Kevät 2026
Kaavan hyväksymiskäsittely	2026

10. KAAVOITUKSEN VALMISTELU JA OHJAAMINEN

Kaavoitustyötä ohjaa Utajärven kunta. Kaavakonsulttina toimii Ramboll Finland Oy.

11. YHTEYSTIEDOT

Kaavoitustyötä ohjaa Utajärven kunta ja kaavanlaatijana toimii Ramboll Finland Oy. Tuulivoimahankevastaava on OX2 Finland Oy. Suunnittelutyöhön liittyviä lisätietoja saa Utajärven kunnalta tai Rambollin yhteyshenkilöiltä. Lisäksi tietoa kaavoituksesta on saatavissa myös kunnan internetosoitteesta https://www.utajarvi.fi/sivu/fi/asuminen_ja_ymparisto/kaavoitus/.

Kunta:	Utajärven kunta
Postiosoite:	Vanhatie 46, PL 18, 91601 UTAJÄRVI
Yhteyshenkilöt:	Rakennustarkastaja Janne Heikkinen, puh. 040 831 6068 sähköposti: etunimi.sukunimi@utajarvi.fi Elinympäristöjohtaja Petri Leskinen, puh. 050 387 1973 sähköposti: etunimi.sukunimi@utajarvi.fi
Kaavakonsultti:	Ramboll Finland Oy
Postiosoite:	Puutarhakatu 9, 70300 KUOPIO
Yhteyshenkilö:	Kaavan projektipäällikkö Elina Nissinen, puh. 044 4937626 sähköposti: etunimi.sukunimi@ramboll.fi
YVA-konsultti:	Ramboll Finland Oy
Postiosoite:	Sepänkatu 20, 90100 OULU
Yhteyshenkilö:	YVA projektipäällikkö Johanna Korkiakoski, puh. 040 867 3936 sähköposti: etunimi.sukunimi@ramboll.fi
Hankkeesta vastaava:	OX2 Finland Oy
Postiosoite:	Sepänkatu 20, 90100 OULU
Yhteyshenkilö:	Projektipäällikkö Vesa Miettunen, puh. 040 672 7193 sähköposti: etunimi.sukunimi@ox2.com